

TRIEDNISTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8 (skarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

VAROŠNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 18.—, polletna K 9.—, četrletna K 450, mesečna K 150; za Nemčijo celoletno K 2160; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 30.—.

Posamezne številke po 6 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, H., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 8. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petstotnica 20 vin., pogojen prostor 25 vin., poslana in razglaš 30 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Štev. 227.

V Ljubljani, v četrtek dne 7. marca 1912.

Leto II.

Khuen demisionira.

Veseli je prišlo duše avstrijskih poboranih patriotov, ko so zvedeli, da namerava Khuenova vlada podati demisijo. Kratkovidnost spada namreč med glavne lastnosti avstrijskih patriotov, vsled česar žalujejo ob ugodnih dogodkih, in se vesele, kadar bi bile solze bolj razumljive.

Khuen Hedervary še ni demisioniral, ali ogrski ministrski svet je sklenil, da mora podati demisijo celotne vlade, če cesar odkloni njeno stališče glede na rezerviste. Seveda so na Dunaju vseskozi prepričani, da ne more cesar nič drugega, kakor izpolniti želje militaristov, iz česar sledi, da je Khuenov padec gotova reč. V tem vidijo nekakšno »zmago avstrijskega stališča«. Komični ljudje!

Na Ogrskem si mane Justhova stranka roke, ker so se reči tako zasukale. To je naravno. Zakaj Justhova stranka mora smatrati volilno reformo za glavno vprašanje, in odstop moža, ki jo je dosledno oviral, je zanjo uspeh. Zadovoljna je s Khuenovim koncem lahko socialna demokracija na Ogrskem, ker ta demisija vnovič kaže, da se splošna volilna pravica tudi onkraj Litve ne da več odstaviti z dnevnega reda. Tudi na Hrvaškem imajo povod, da registrirajo ta odstop z zadovoljstvom, zakaj s Khuenom izgine človek, ki je tlačil deželo dvajset let kot ban, in ki jo je zdaj zopet bičal kot šef skupne vlade. Tudi zaradi volilne reforme lahko pozdravljajo Hrvatje Khuenov padec, zakaj žalostni položaj Hrvaške je vsaj deloma pripisati oligarhični reakciji na Ogrskem; od demokratiziranja budimpeštanskega parlamenta lahko pričakujejo tudi zboljšanje hrvaških razmer.

Ali kaj imajo s tem opraviti ljudje, ki se v Avstriji imenujejo patriote? To je večinoma taka gospoda, ki se je doma upirala splošni in enakolični volilni pravici, pa jo je bilo treba šele nazorno poučiti, da niso mase avstrijskih narodov več v zibelki. Ta garda gotovo ne čuti velikega poželjenja po demokratični volilni reformi na Ogrskem; vsaj dotlej ni bilo opaziti takega hrepenenja. Veseli se ta gospoda le zaradi tega, ker misli, da je zmaga reakcija. V svoji hinavščini seveda pravi, da je zmaga Avstrija, in morda celo verjame, ker sta po njenem prepričanju Avstrija in nazadnjaštvo enaka pojma.

Ali sveta vojska se korenito moti. Prvič ne bi imela Avstrija nič triumfirati, če bi bilo res poraženo ogrsko stališče v vprašanju rezervistov; drugič ni Khuenova demisija poraz tega stališča, temveč veliko bolj zmaga, in tretjič je ravno poostreitev tega konflikta med Avstrijo in Ogrsko najmanj koristno.

Spletarska kamarila s svojimi predpotopnimi trabanti je zelo nesramna, ali še veliko bolj je neumna. Njena topa duša nima nobenega občutka za resničnost, njenim skisanim mozgomom pa se zdi, da je v življenju vse tako, kakor želi njeno plesnivo srce. Stara reč je, da je posameznik tem bolj domišljav, čim večji je tepec; to pravilo pa velja tudi za skupine. In tako si kamarila domišlja, da nima ljudstvo v Avstriji drugega ideala kakor ležati na kolenih in oboževati par malikov, ki se zde sami sebi vzvišeni in veliki, česar pa razven njih niti vrabec ne verjame.

Veliko je v Avstriji trilega, veliko zaostalega, veliko konfuznega. Ali to niso znamenja

sedanjosti in obljube bodočnosti, temveč le ostanke preteklosti, po katerih se ne sme soditi stremenje narodov. Gibanje množic ima tudi v tej žalostni državi napredno smer; značilno je za našo dobo, da je tudi v Avstriji socialna demokracija najmočnejša stranka in da je njen razvoj največji. Stališče ljudstva v vprašanju rezervistov se ne vjema s stališčem avstrijskih hujšakcev. Posamezniki so lahko absolutno razpolagali z vojniki v tistih dobah, ko so se jim žolnerji prodajali za denar; dandanes pa zmaguje med ljudstvom zavest, da ima tudi o vojski odločevati tisti, ki jo vzdržuje s svojo krvjo in s svojimi gmotnimi žrtvami. Zlasti delavstvo protestira z vso odločnostjo proti predrzni trditvi, da je stališče male reakcionarne peščice v vprašanju rezervistov avstrijsko stališče. Sedanjí parlament ni idealno zastopstvo avstrijskega ljudstva; ali dokler ni boljšega, je zavešnim množicam vendar ljubše, da odločuje o vojaštvu parlament, kakor pa poljuben, življenju tuj general, ali pa celo kakšna družba velekapitalistov, ki se skriva za »kronske pravice«.

Ali Khuenova demisija je naravnost udarec za reakcionarne zatelebane same, zakaj prva posledica tega koraka je pogreb bram. reforme in poostreitev ogrskega odpora. Brez koncesije, ki jo je zahteval Khuen Hedervary, je brambna reforma na Ogrskem nemogoča; vsled tega pa je tudi nemogoča tudi v Avstriji, ker je armada skupna zadeva. In vladam ne ostaja nič drugega, kakor da umakneta brambno reformo.

Vojna uprava si hoče pomagati s tem, da bo zahtevala v obeh parlamentih za eno leto zvišan rekrutni kontingent. Pozabila pa je, da visi tudi to v zraku, zakaj na Ogrskem ni vsled dunajskega odpora užaljena samo Košutova stranka temveč še bolj vladna, in celo Tisza je naglašal, da njegova stranka ni brezpogojen inventar vsake vlade. Če bo v teh razmerah ogrski parlament sploh hotel dovoliti zvišanje rekrutnega kontingenta, bodisi tudi za eno leto, je veliko vprašanje.

Povrh tega pa je tudi prav mogoče, da izgube naši imenitni švargelberji še svojega prelubega grofa Stürgkha, ki jo je ravno s tem najbolj zavozil, da je šel za njihove reakcionarne zahteve s tako vnmom in boj.

Mi ne bomo imeli zanj nobene solze, če ga pobere tista usoda, ki ga je po svoji neprevidnosti spravila na površje. Nas ne ganejo ne Khuenove, ne Stürgkhove zadrege, in tudi za Auffenbergove bolečine nimamo nobenega občutka. Ali za reakcionarne patriotarde, ki še zdaj ne razumejo, da je leto 1848. že davno za nami, so to prav zdravi in koristni nauki. Seveda najbrže jih tudi nikdar ne bodo spametovali O Tirolcu pravijo, da prihaja šele s štiriidesetimi letom do razuma; naših mumijs ne sreča pamet menda nikoli. Burboni niso znali ničesar pozabiti in se ničesar ne naučiti; to velja tudi za naše načikane in nališpane, a z žaganjem napolnjene Gašperčke.

Demisija sklenjena.

Budimpešta, 6. marca. Danes popoldne se je sešel ministrski svet, ki je definitivno sklenil demisijo ogrske vlade. Ministrski predsednik grof Khuen Hedervary se je odpeljal na Dunaj, da naznani demisijo na jutrišnji avdienci cesarju.

Khuenov naslednik.

Budimpešta, 6. marca. Za bodočega ministrskega predsednika imenujejo v prvi vrsti sedanjega finančnega ministra dr. Lukača, ker je baje pripravljen, zagovarjati provizorično zvišanje rekrutnega kontingenta. Z drugestrani glašajo, da je bil Lukač na ministrskih konferencah solidaren s Khuenom. V krogih vladne stranke naglašajo, da se ne bo mogel noben minister postaviti na drugačno stališče kakor Khuen, ker mu tedaj stranka ne bi sledila. Svoje nazore o vprašanju rezervistov hoče vladna stranka braniti do skrajnosti, tembolj ker bi sicer pri prvih volitvah izgubila večino in bi nastal zopet tak položaj kakor pred Khuenom. V krogih Justhove stranke so prepričani, da bo morala prihodnja vlada postaviti volilno reformo v prvo vrsto.

Razpust ogrskega parlamenta.

Budimpešta, 6. marca. Ker večina državnega zbora na noben način ne bo opustila svojega stališča v vprašanju rezervistov, je splošna sodba, da bo parlament v najkrajšem času razpuščen.

Brambna reforma preklicana.

Dunaj, 6. marca. Dogovorno z vojno upravo umakne vlada brambno reformo in bo zahtevala le provizorično za eno leto zvišani rekrutni kontingent. Vlada želi, da bi bili glavni nabori meseca junija, zato bi se moralo vprašanje rekrutov rešiti v najkrajšem času.

Stürgkhov stolček.

Dunaj, 6. marca. Razširjena je vest, da odstopi vsled demisije ogrskega kabineta tudi grof Stürgkh.

Anglija in vojna.

Zadnje posredovanje evropskih velevladi, katero je uvedla Rusija, so sprejeli v Carigradu in v Rimu s takimi obzidi, da se že danes lahko pravi: Izjalovilo se je. To bi gospod Sasonov v Peterburgu lahko naprej vedel, in najbrže je vedel, pa je hotel v duhu ruskega carizma odigrati Evropi komedijo. Miroljubnost batjuškove vlade hodi že davno po svetu krošnjari, ali slabomnežev, ki bi verjeli vanjo je od dne do dne manj; samo diplomatije so še taki otroci, da »delajo korake«, kadar predlaga Rusija kakšno intervencijo. Vsakdo ve, da je peterburški Miklavž že osebno sleparil svet s svojimi »miroljubnimi« načrti, med tem ko je vodil doma najstrupenejši boj proti lastnemu narodu. Pred dolgočasne državnike je stresal cukraste besede o miru, svoje vojake je pa pošiljal na morišče v Mandžurijo prelivat kri za kapitalistične interese svojih velikih knezov in drugih pijavk. Zdaj prihaja njegov minister vsk drugi teden s kakšnim predlogom za italijansko turški mir, med tem pa koljejo in streljajo in obešajo njegovi biriči v Perziji ljudi, ki niso niti njegovi podložniki. Rabelj z angelno voljo je prečudna figura, da ne bi postala zoperna.

Rusko posredovanje je navadna farsa. Pravkar je slavil italijanski šovinizem v rimski zbornici orgije. Parlament je sprejel karikaturni dekret o aneksiji Tripolitanijske. Naravno da tak čas ni ugoden, da bi Italija preklicala aneksijo. Enako naravno je pa tudi to, da se Turčija ne bo na taki podlagi pogajala za mir, pa Italija dajala, česar ji Italija še ni vzela. Kjer

ni pogojev z mir, tam je vsako posredovanje za mir nesmiselno.

Drug korak pa je med tem storila Anglija. Podala je državam predlog, naj vplivajo na Italijo, da ne razširi bojišča, zlasti da ne napada luk v Evropi in Aziji.

Italijansko obstreljevanje Bajrute je povzročilo veliko vznemirjenje, v Turčiji še ne toliko, kolikor v drugih državah, zlasti v Franciji, ki ima v Siriji velike gospodarske interese. Poincaré je sam pritiskal na Italijo, da se ne bi ponovili taki slučaj. Med tem pa je Italija zagrozila, da napade Dardanele, in nevarnost, ki je zagrozila evropskim in azijskim lukam, je močno vznemirila Anglijo, ker bi utegnili tako razširjanje bojišča močno škodovati njeni trgovini.

Kaj bo Italija na to odgovorila, se ne ve. Ali v tem, ko nimajo velevladi nobene moči, da bi prisilile Italijo in Turčijo na konec vojne, imajo različna sredstva, da zabranijo Italiji take pustolovščine, kkor obstreljevanje Bajrute. Kakor je bilo mogoče preprečiti italijanske mneme na jonskem in jadranskem morju, tako bi se dale zabraniti tudi podobne akcije na egejskem morju. Vpraša se le, koliko energije bodo države imele za tak smoter.

Vojna ali mir.

Berlin, 4. marca.

Iz Dortmundu prihaja poročilo, da so rudarji v premogovniku Kaiserstuhl I in v Scharnhorstu v ruhrskem revirju ustavili delo. Kar na svojo roko in proti sklepu strokovne organizacije! V torek pride odgovor rudniških posestnikov na mezdne zahteve rudniške trozveze (socialno-demokracije, Hirsch-Dunckerjeve in poljske rudarske organizacije), za četrtek je napovedana seja akcijskega odbora rudarjev, za nedeljo pa je sklicana splošna konferenca na kateri se odloči, če vstopijo rudarji v ruhrskem revirju v stavko ali ne. Ne da bi počakali na odgovor rudniških posestnikov in na skupen sklep rudarske konference, so rudarji v Kaiserstuhlu in v Scharnhorstu ustavili delo in s tem hudo pregrešili zoper disciplino. Prizadete organizacije so takoj odklonile vsako odgovornost za to samovoljnost in nepremišljenost in prizadevanju rudarskih zaupnikov se utedne posrečiti, da se rudarji vrnejo zopet na delo in da počakajo na sklepe organizacij.

Nepričakovan izbruh stavke je dokaz velikkanske nezadovoljnosti, ki vlada med rudarji v renko-vestfalskem revirju. In ne brez vzroka! Vzlic neprestanemu podraževanju živil so mezde od leta do leta slabše. Dočim je zaslužil rudar l. 1907 povprečno na »šhto« po 4 marke in 99 fenigov, je znašal v posrednjem četrletju povprečni zaslužek le še 4 marke in 75 fenigov. Samo vsled stalnega upadanja mezd so renko-westfalski rudarji izgubili v poslednjih štirih letih ogromno svoto 145 milijonov mark, ne glede na odpadle »šhte« vsled pomankanja dela.

Takoj po končanih državnozborskih volitvah se je obrnila rudarska trozeva na posestnike premogovnikov z zahtevo, da se povišajo mezde za 15 odstotkov. Ta zahteva je v resnici vse prej kot nezmerna, zakaj tudi s 15odstotnim mezdnim poviškom bodo rudarji mnogo na slabšem kot pred 4 leti, ker je denar v tem času vsled rastoče draginje gotovo izgubil 15 odstot-

EMILE ZOLA:

Rim.

(Dalje).

Sum glasov ga je odvrnil od opazovanja. Skrenil je z glavo in opazil slugo v črni livreji, ki je Narcissu nekaj naznanil in se potem globoko priklonil.

Mladi mož se je približal Pierru in lice mu je izražalo slabo voljo.

»Moj bratranec, monsignor Gamba del Zoppo mi sporoča, da naju dopoldne ne more sprejeti. Najbrže ga zadržuje nepričakovana služba.«

Njegova zadrega pa je izdala, da ne verjame tej pretvezi; sumil je, da je kakšna dobra duša posvarila njegovega bratranca, ki se je zbal, da bi se ne kompromitiral. Ker je bil zelo uslužben in pogumen, ga je to razsrdilo. Naposled pa se je nasmehnil rekoč:

»Čujte, morda najdeva kakšno sredstvo, da si izsiliva vstop... Če imate popoldne prost, greva skupaj na zajtrk, pa se potem vrneva, da ogledava zbirko antik. Posrečilo se mi bo pač, da se sestanem s svojim bratrancom, ne glede na to, da bi naju srečen slučaj lahko dovedel celo pred papeža, kadar se izprehaja po vrtovih.«

Ko je Pierre slišal, da se ima avdiencia zopet odgoditi, je bil izprva silno razočaran. Ker je bil ves dan njegov, je sprejel Narcissovo ponudbo.

»Preljubezni ste. Bojim se le, da zlorabljam Vašo dobroto... Hvala vam od srca.«

Zajtrkovala sta nasproti sv. Petru v mali restavraciji Borgia, kamor so navadno zahajali romarji. Hrana je bila tam prav slaba. Potem sta šla ob dveh okoli bazilike čez Piazza della Sagrestia in Piazza S. Marta, da sta prišla od za deč v muzej. Okraj je svetel, zapuščen in vroč, in mlademu duhovniku se je vrnilovpodseterjenem merilu čuvstvo golega, bledega, kakor od solnca sežganega veličanstva, ki se ga je

bilo lotilo, že ko je gledal Damazijevo dvorišče. Korakajoč okrog silnega kolosovega kora, mu je postala njega ogromnost še bolj razumljiva; množina poslopij je tukaj nakopičena kakor cvet, ki ga obdajajo prazne, s fino travo porasle proge tlaka. V vsej tej nemi neskončnosti ni bilo videti nič drugega kakor dvoje v senci nekega zida se igrajočih otrok. Nekdanja papeževa penzencija, Zecca, ki je zdaj postala italijanska in jo stražijo kraljevi vojaki, leži levo od hodnika, ki drži do muzeja, nasproti na desni pa so v vatikanska slavnostna vrata, kjer stoji švicarski gardist na straži. Skozi ta vrata prihajajo dvoprežni vozovi, na katerih prihajajo po etiketi obiskovalci kardinala tajnika in Njega svetosti na Damazijevo dvorišče.

Prekoračila sta dolgi hodnik, cesto, ki se razteza med enim krilom palače in zidom papeževih vrtov. Končno sta dospela do muzeja antik. Oj, ta ogromni iz neskončnih dvoran sestavljeni muzej, ki obstoja pravzaprav iz treh, iz jako starega muzeja Pio-Clementino, iz Museo Chiaramonti in iz Braccio-Nuovo, to je cel svet, ki se je našel v zemlji, pa so ga izkopali in ga poveljujejo v jasni dnevni svetlobi. Dve uri je hodil mladi duhovnik od dvorane do dvorane, oslepljen od teh mojstrskih del, omamljen od tolike genialnosti in tolike lepote. Čudil se ni glasovitim delom, Laokoonu in belvederskemu Apolonu, tudi ne Meleagrovim kipom, niti ne Herkulovemu torsu. Bolj ga je pograbila celotna slika, brezštevilna množina Vener, Bacchov, oboževanih cesarjev in cesaric, vsa ta krasna bujnost lepih, vzvišenih teles, ki so slavila neumrlost življenja. Tri dni pred tem je bil ogledoval muzejna Kapitolu, kjer je občudoval Venero, umirajočega Galicija, čudovite Kentavce iz črnega mramorja in navadno zbirko poprsij. Tukaj se je podesetirilo občudovanjeob neizčrpnem bogastvu dvoran in se prelevilo v popolno osuplost. In ker je bil morda bolj željan življenja kakor umetnosti, je zopet stal pozabljajoč sem nase pred poprsji, v katerih se je

tako resnično oživljal stari Rim, ki pač ni bil sposoben idealne lepote Grške, ki pa je ustvarjal življenje. Da, to so vsi, cesarji, filozofi, učenjaki, pesniki, vsi tako čudovito polni življenja, prav taki, kakršni so bili. Umetnik jih je bil študiral, pa jih je vestno podal v vsako popačenostjo, vsako hibo, z najmanjšo posebnostjo potez; in iz tega pretiranega stremljenja po resnici je izviralo, kar je bilo značilno — zarotitev brezprimerne sile. Reči se mora: Lepšega ni. To so ljudje sami, ki vstajajo in oživljajo zopet zgodovino, to lažnivo zgodovino, ki jo uče tako, da mrzijo cele generacije učencev stari vek. Ali kako ga človek razume tukaj, kako se mu omili! In tako se je zgodilo, da so mogli najmanjši odlomki marmornja, okrušeni kipi, zdrobljeni bareljefi, da je mogel celo posamezen ud, božanski roka nimfe ali žilavo bedro satira priklicati sijaj bleščeče, velike in silne civilizacije iz grobov.

Narcisse je odvedel Pierra v sto metrov dolgo Galleria dei Candelabri, kjer so jako lepe skulpture.

»Čujte me, dragi abbé, zdaj je šele štiri. Sediva za trenotek semkaj, zakaj pravili so mi, da pride sveti oče včas tu skozi, če hoče v vrtove... Bila bi prava sreča, če bi ga mogli videti... kdo ve, morda bi celo mogli govoriti z njim... Na vsak način si odpočijete. Vaše kosti morajo biti itak že vse polomljene.«

Vsi čuvaji so ga poznali. Sorodstvo z monsinjorom Gambom del Zoppo mu je odpiralo vsa vrata Vatikana, kjer je preživljal cele dneve. Dva stola sta bila tukaj. Sedla sta in Narcisse je takoj zopet začel govoriti o umetnosti.

Kakšno čudno usodo, kakšno vzvišeno in izposojeno kraljevsko dostojanstvo ima ta Rim! Človeku se zdi središče, v katerem se steka ves svet, kjer pa ne dajo od začetka z nerodovitnostjo udarjena tla sama nobene kali od sebe. Umetnost se mora tukaj vdomačiti, genij sosodnih narodov se mora presaditi sem, tedaj pa cvete krasno. V dobi cesarjev, ko je bil Rim

kralj sveta, je dobil lepoto svojih spomenikov in skulptur z Grškega. Pozneje, ko je prišlo krščanstvo, se je v Rimu povsem prepojilo s poganstvom. Šele drugod, na drugih tleh, je ustvarilo gotsko umetnost, krščansko umetnost na vrhuncu popolnosti. Še pozneje, v renesansi, cvete pač v Rimu stoletje Julija II. in Leona X., ali gibanje ki mu daje čudoviti vzlet, so pripravljali toskanski in umbrijski umetniki. Drugič mu prihaja umetnost od zunaj in mu podaja vladno sveto, dosega joča v njem triumfalno veličano. Takrat so antike čudežno oživele; preporodila sta se Venera in Apolo, oboževana od samih papežev, ki sanjajo izza Nikolaja V., da postavijo papežev Rim na eno stopnjo s cesarskim. Za iskrenimi, nžnimi in krepkimi predhodniki Fra Angelico, Perugino, Botticelli in številnimi drugimi prihajajo veličanstva, Michelangelo in Raffael, nadčloveški in božanski. Tedaj pride naenkrat propad in stopetdeset let mora miniti, preden se pojavi Caravaggio in vse, kar si je mogla priboriti umetnost slikarstva ob pomikanju genija krepkih barv in izraza. Potem se nadaljuje propadanje, do Berninija, ki je preobrazil, pravi stvarnik sedanjega papeževga Rima, čudežni otrok, ki spočne od svojega dvajsetega leta dalje cel rod silnih marmornih hčera, vseobsežni slavbenik, čigar grozovita delavnost je dovršila procelje sv. Petra, zgradila kolonade, okrasila notranjost bazilike, postavila neštete vodomete, cerkve in palače. To pa je konec vsega, zakaj od tega časa se je Rim korak za korakom umikal iz življenja ter se od dne do dne bolj oddaljeval od modernega sveta. Kakor da to mesto, ki je vedno živelo od drugih mest, od tuge umira, ker jim ne more vzeti ničesar več, da bi si zopet izželo slavo.

kov svoje prejšnje veljave. Ampak celo ta ponižna zahteva rudarjev je premogovniškim baroma pretirana in njih časopisje kriči, kakor da jim rudarji trgajo dušo iz telesa. Ampak je površen pogled na ogromne dividende, ki jih razdeljujejo rudniške družbe svojim članom, nas brž pouči, da je njih krič neopravičen. Dividende vseh rudniških družb so v poslednjih 25 letih ogromno poskočile. Naj navedem le nekaj zgledov: Kelmorajnsko rudniško društvo je izplačalo v začetku osemdesetih let 26 in pol odstotno dividendo; v poslednjih letih — 147 in pol odstotno; Devinsko rudniško društvo 51 odstotno, sedaj — 177 in tretjino odstotno, Arenberška rudniška družba 26 odstotno, sedaj 143 in tretjino odstotno dividendo. Iz navedenih zgledov, ki se dajo še poljubno pomnožiti, je jasno, da je trditev rudniške gospode bosa in brez podlage.

Vzlic temu, da jim že doslej ni bilo nič hudega in da so znali vse slabe posledice gospodarske krize zvaliti na delavska pleča, so sklenili s 1. aprilom podražiti premog za 60 fenigov pri toni, kar jim bo zatočilo v žepe na leto 90 milijonov mark več dobička. Ob teh razmerah je razumljivo, da so se tudi delavci oglasili s svojo zahtevo, na katero odgovore rudniški poselniki 5. marca. Sedanjí trenotek je delavski zahtevi prijazen in le obžalovati, da ni med delavstvom tiste trdne slege, ki je najzanesljivejša poročila za uspeh. V rensko-westfalskem revirju, v katerem je okoli 350.000 delavcev, je okoli 30.000 tujcev, med njimi mnogo Slovencev; med te prodira organizacijska misel vsled jezikovnih ovir le počasi. Na drugi strani pa je organizirano delavstvo razdrobljeno na cel kup organizacij, ki se med seboj pobijajo do noža, vsled česar je skupen in enoten nastop delavstva nemogoč.

Naravnost sramotno pa je obnašanje krščenjskega rudarskega društva. To društvo so l. 1894. ustanovili nedelavci, fabrikantje, trgovci in farji z namenom, da zajeze z njim prodiranje socialne demokracije. Temu namenu je društvo ostalo zvesto do danes. Njegove voditelje odlikuje nezanesljivost in pomanjkanje vse solidarnosti: danes mlatijo najkrevoločnejše revolucionarne fraze, jutri pa agitirajo za rudniškega kandidata.

Nemški rudarji stoje pred važno odločitvijo, zakaj eno je gotovo: če rudniški lastniki in rensko-westfalskem revirju odklonijo skromno delavsko zahtevo, je boj neizogiben. Če se vname boj v ruhrskem okrožju, preskoči iskra tudi na ostale nemške rudnike. V ruhrskem revirju se nakopuje dobra polovica vsega nemškega premoega in ruhrski rudniški gospodje so vsled svoje ekonomske sile merodajni. Vojna in mir sta v njihovih rokah!

Kjer imajo delavci politično moč...

V nobeni državi na svetu nimajo delavci toliko politične veljave kakor v Avstraliji in vsled tega tudi delavsko zakonodajstvo ni nikjer drugod tako razvito. Kar označujejo pri nas meščanski modrijani za sanje, je na avstralskem otoku že davno uvedeno in z državnimi zakoni potrjeno. Nemški pisatelj Manes je opisal v posebni knjigi vtiske v avstralskega potovanja, ki so mestoma tako zanimivi, da jih je vredno omenjati.

Avstralski delavci so v trdih bojih dosegli, da je $4 \times 8 = 24$. V proslavo tega svojega uspeha so postavili pred zveznim parlamentom spomenik iz kamna na katerega so zapisali to čudno formulo. V tej formuli je obsežena glavna delavska zahteva, po kateri stremi na milijone delavcev po vsem svetu: 8 ur dela, 8 ur počitka, 8 ur razvedrila in 8 šilingov na dan. Koliko milijonov delavcev čaka na 10 urni delavnik in koliko se še danes bori za 12 urno delo!

V Avstraliji delavec ne dela več nego 8 ur na dan. Trgovski uslužbenci delajo po 52 ur na teden in so prosti v soboto ob eni popoldne do ponedeljka jutraj. Ženske delajo po 45 ur na teden.

Tudi mezda avstralskih delavcev visoko presega mezde v ostalih deželah. Zakonito je uvedena minimalna mezda in neben podjetnik ne sme plačevati delavcev pod tem minimumom.

Vsa delavnica, kjer delata več nego dva delavca, je postavljena pod kontrolo obrtnega nadzornika. Vsako obrtno delo pred 14 letom je prepovedano, prav tako prepoveduje zakon uporabljanje mladostnih delavcev izpod 18 let težka dela. Varstvo otrok je v Avstraliji jako lepo urejeno. Pijanost starem ne pušče otrok, da bi jih sami vzgajali, temveč jih jim odvzamejo in izročijo v izrejo poštenim družinam na državne stroške. Mladina, vzgojena na državne stroške, ostane pod državno kontrolo do 18. leta.

Zanimivo je, kako so v Avstraliji preskrbljeni stari delavci. Mnogo bojev je morala dovojevati delavska stranka, preden je dosegla brezplačno zavarovanje za starost. V Novi Zelandiji ima vsaka 65 let stara oseba pravico do državne penzije, ki sega do letnih 600 K. Izplačujejo se penzije na poštinih uradih. Invalidno rento dobivajo vsi invalidi, ki so stari nad 16 let in ki so ponesrečili. Lani je bilo 52.300 starih delavcev s penzijo in je država žrtvovala v ta namen okoli 35 milijonov kron.

Kdaj dosežemo pri nas vse to? Samo če se omenijo te zahteve, že govore kapitalistični podjetniki o propadu vsega domačega in z vsemi sredstvi se trudijo, da preprečijo še tako skromen socialno-politični korak. In vendar Avstralija gospodarsko prav lepo procveta. Vzrok, da vživajo avstralski delavci socialno-politične naprave, po katerih pri nas šele stremimo, je v tem, da so si avstralski delavci z zgledno organizacijo osvojili državno oblast. Tudi pri nas vede bližnjica do boljšega življenja preko državne oblasti. Za osvojitve državne oblasti pa je treba razredno zavednega, s socialističnimi idejami prepojenega in v organizacijah izšolanega delavstva. Socialistična propaganda in organizacija, to je ključ do uspehov!

NOVICE.

* **Feldvebelj — morilec.** Dne 2. t. m. je ustrelil neznan zločinec med vožnjo z Dunaja v Požun, kmeta Matijo Kalinko in ga oropal ure ter 460 kron denarja. Morilec so zdaj prišli v Komornu in je feldvebelj vojaškega sanitetnega oddelka, Božidar Beck, ki je že priznal umor. Oropani denar so še našli pri njem. Morilec so izročili vojaški oblasti.

* **Samomor stavbnega svetnika.** V Lvovu se je v svojem stanovanju ustrelil stavbni svetnik Kazimir Budzevski. Na dan samomora je praznoval tist Budzevskega, baron Gastkovski, svoj god. Vsi povabljeni so že bili v baronovi hiši, samo Budzevskega ni bilo od nikoder. Nenadno je zvonce naznanil prihod novega gosta. Ali prišel ni pričakovani Budzevski, ampak njegov sluga, ki je izročil svaku samomorilca, podpredsedniku tarnepolskega sodišča dr. Kozickemu pismo. V pismu je prosil Budzevski svojega svaka, naj takoj pride k njemu, ker je možno, da ne bo imela zaželjenega učinka krogla, ki si jo požene v sence tisti čas, ko bere on to pismo. Dr. Kozicki je takoj hitel na svakovo stanovanje in ga dobil na postelji s prestreljeno lobanjo. Na mizi je bil s svinčnikom popisan listek, kjer je samomorilec izjavljal, da mora končati svoje življenje, ker ni nobenega veselja na svetu in mu je ugasnila zadnja iskrice nade. Drugo pismo je bilo naslovljeno na njegovo ženo.

* **Stavka gimnazijcev na Sušaku.** Na Sušaku so stopili v stavko dijaki hrvaške gimnazije, ker so bili prišli njih tovariši zaradi zadnjih demonstracij proti hrvaškemu nasilstvu. Študentje so stali v gostih gručah po hodnikih, da profesorji niso mogli v šolske sobe. Ravnatelj je po telefonu poklical orožnike. Res jih je prišlo 30, ki so prišli sedem študentov.

* **Dijaška stavka v Vinkovcih.** Profesor Breyer je prepovedal dijakom gimnazije, da bi posetili predstave Protičeve gledališke družbe, češ, da so te predstave nemoralne. Ker so nekateri dijaki dotične gledališke igre že videli v Zagrebu, so šli v kljub prepovedi v gledališče. Eden izmed profesorjev jih je videl pri predstavi, jih spodbil domov ter jih naznanil ravnateljstvu. Ravnatelj je na to prepovedal poset gledališča vsem dijakom. Čim je ravnatelj izdal to prepoved, so vsi dijaki korporativno posetili gledališče. Zaradi tega je bilo izključenih 6 dijakov, drugi pa so dobili 8 do 16 ur zapora. Dijaki so z ozirom na te drakonske kazni stopili v stavko in bodo pozvali vse srednješolce na Hrvatskem, da se pridružijo stavki.

* **Skandal »boljših« krogov.** V Peterburgu so prijeli babico Petrovo, ki se je čisto pregrešila nad kličoim življenjem. K babici so zahajale po »nasvete« dame »prvih« družabnih krogov v Peterburgu. Tudi mlade deklice iz peterburške okolice so dale brezvestni ženski mnogo zaslužiti. Aretacija vzbuja veliko pozornost.

* **Usodna rokoborba.** V Lauenburgu na Nemškem so imeli gimnazijci rokoborbo. Nenadno se je utrgal dijak Litzu bolesten krik iz prsi in se je zgrudil. Čez kratek čas je bil mrtev. Zdravnik je dognal, da je silen udarec po glavi povzročil krvavitev možgan in je bila nenadna smrt neizogibna.

* **Stavka na peterburški univerzi.** Na peterburški univerzi so sklenili študentje trodnevno stavko v znak protesta, ker je vlada imenovala nevoljene profesorje in ker je policija na univerzi. Policaji so aretirali na univerzi več študentov.

* **Velika poverjenja v Neaplju.** V neapoljski banki so prišli na sled velikim poverjenjem, ki presegajo milijon lir. Več uradnikov so že prijeli. Poverjenja so uganjali večinoma s tem, da so izdajali ponarejene ške.

* **Raziskovanje solca.** Na nobenem polju prirodnoznanstva izvzemši vremensko znanost ni mednarodno skupno delo tako dragoceno in nujno kakor pri raziskavanju neba. Z veseljem moramo pozdravljati, da se ta zahteva v zadnjem času bolje razumeva in vpoštevata. Zlasti so se združili zvezdoslovci vsega sveta, da prouče za nas najvažnejšo zvezdo solnce. Od začetka tega stoletja obstoji mednarodna zveza za skupno raziskovanje solca; zveza je imela lani svoj četrti zbor na Mount Wilsonu v Kaliforniji, kjer je nova velika zvezdarna Carnegiejeva zavoda. Poročilo o razpravah lanskega zborovanja kaže, da so člani zveze s svojimi raziskovanji nenavadno in in nepričakovano napredovali. V prvi vrsti se pečajo z natančnim proučevanjem solčnih peg. Prav tako tudi natančno študirajo razlike med pojavi solčne ploskve na robu in v sredini. Voditelj omenjene zvezdarne profesor Halle je izpolnil razne priprave za opazovanje solca, s čimer je znanstveno delo zelo olajšano. V kratkem se ustanovi tudi na Japonskem prva zvezdarna. Prihodnji sestanek bo leta 1913 na Nemškem v Bonnu.

Ljubljanski občinski svet.

Ljubljana, 6. marca 1912.

Nadaljevanje včerajšnje seje.

Zupan dr. Tavčar konstatira ob 6. zvečer sklepčnost ter naznani 37 vloženih samostalnih predlogov. Vsled tolike množice bodo prihajali samostalni predlogi polagoma na dnevni red. Zapisnik zadnje seje se je naknadno odobril.

V razpravo pridejo

poročila šolskega odseka.

Poročevalec obč. svetnik Dimnik poroča o dopisu mestnega šolskega sveta glede razširjenja 1. mestne deške ljudske šole v šestrazredno. Poročevalec utemeljuje razširitev s prenapolnjenostjo in s krajevnimi razmerami. Predloga, da se razširi 1. mestna deška ljudska šola z letom 1912/13 v šestrazrednico, da se stabilizira vzporednica šestega razreda in se razpiše učno mesto. Sprejme se soglasno.

Nato poroča o dopisu mestnega šolskega sveta glede na jutrek za ubožno šolsko mladino. Predlaga, da se odkloni juterk; svoj predlog utemeljuje s finančnimi oziri.

Obč. svetnik Etbin Kristan: Taka reforma se sicer ne da izvršiti čez noč, ampak kratkoma naj se ne odkloni. Kaj pomaga, ako sede otroci z lačnim želodcem v šoli, ne morejo pa slediti pouku. Zategadelj predlagam, da se postavi tozadevni prispevek v proračun vsaj za leto 1912/1913.

Kristanov predlog se sprejme soglasno.

Obč. svet. dr. Pipenbacher poroča o sistematiziranju službe učitelja francoščine in nemščine na liceju ter predlaga, da se razpiše služba za francoščino in nemščino s terminom 31. maja.

Obč. svet. dr. Detela predlaga, da se razpiše služba za francoščino in nemščino oziroma slovenščino, pa s slovenskim učnim jezikom. Poročevalec dr. Pipenbacher zagovarja odsekov predlog.

Dr. Detelov predlog ostane v manjšini z 21 glasovi, poročevalec se sprejme z 22 glasovi.

V razpravo pridejo

poročila direktorija mest. elektrarne in vodovoda.

Poročevalec svetnik Reisner poroča o prošnjah tvrdke Krisper & Tomažič ter Lichtenurničnega zavoda za odpušče večje porabe vode; predlaga, da se odpiše polovica vode. Obč. svet. dr. Zajc: Prošnja tvrdke Krisper & Tomažič se ne sme meriti s tistim merilom kakor Lichtenurničnega zavoda. Predlaga, naj se odpiše vsa voda temu zavodu.

Obč. svetnik dr. Triller je proti dr. Zajčevemu predlogu, češ, da bi utegnili vsled tega nastati malomarnost pri rabi vode.

Svetnik dr. Detela pravi, ako je zavod zakrivil malomarnost, naj se kaznuje z 10 kronami globe.

Svetnik Jeglič nastopa za dr. Zajčev predlog.

Svetnik dr. Detela pravi, da ne zadene zavoda nikakšna krivda, zato naj se mu odpiše vsa voda.

Poročevalec svet. Reisner: Zavod sam prosi, za odpis polovice vode. Zagovarja direktorijev predlog.

Svetnik dr. Zajc umakne svoj predlog in pravi, naj poročevalec v bodoče tako stvar takoj pove.

Direktorijev predlog se sprejme soglasno.

V razpravo prideta predloga svetnikov Smoleta in Tomaža Novaka glede podaljšanja vodovoda na Opekarski cesti. Novakov predlog gre še dalje, ker zahteva še napajališče na Opekarski cesti; direktorij je nastopil proti temu delu predloga iz zdravstvenih ozirih. Predlaga, da se napravi mesto napajališča javen vodnjak, odkoder bodo lahko vodo zajemali s škafi; vodovod pa naj se podaljša.

Svetnik Smole se strinja s poročevalčevim predlogom.

Svetnik Novak se tudi strinja s poročevalčevim predlogom; predlaga pa, da bi bila na razpolago dva škafa.

Poročevalec predlog se sprejme; dodatni Novakov predlog se odkloni. (Dr. Zajc in Stefe ironično ploskata.)

Sprejme se soglasno direktorijev predlog o napeljavi vodovoda po Delarnski cesti; odkloni se soglasno prošnja družbe »Union« glede na napeljavo vodovoda po Vojaški ulici; dovoli se napeljava vodovoda po Orlovji ulici, ki se spelje še to spomlad; dovoli se napeljava vodovoda po negulirani Poljski cesti, ker je to najcenejše; prav tako se sklene napeljava vodovoda po poti v Rožno dolino.

Na Marmontovi ulici se napravi električna luč, prav tako se podaljša električna razsvetljava po Martinovi cesti; električna razsvetljava se napravi tudi na ulici Stare pravde in na Zarnikovi ulici.

Svetnik Smole izraža željo glede na takojšnjo oskrbo Marmontove ulice z zadostno razsvetljavo.

Obč. svetnik Marinko izraža želje glede razsvetljave na Martinovi cesti. Obč. svetnik Bahovec dvomi, ali bodo na dr. Zarnikovi ulici hoteli električno razsvetljavo, ker se jim je odklonila plinova.

Vsi direktorijevi predlogi glede na razsvetljavo so se sprejeli soglasno, obč. svet. Smole in Marinko sta umaknila svoja predloga.

Na vrsto pride

volitev upravnega odbora mestne hranilnice za dobo treh let.

Obč. svetnik dr. Ambrositsch se pritožuje, da ni v predlagani listi nobenega Nemca.

Obč. svetnik dr. Triller zavrača dr. Ambrositschevo trditev, da se nanaša volitev v upravni odbor na § 55 občinskega reda, ker upravni odbor ni nikak odsek. Pravi, da so razmere med Kranjsko hranilnico in Mestno hranilnico napete, zato iz stvarnih razlogov niso predlagali nobenega Nemca.

Obč. svetnik dr. Zajc zahteva, da se volitve odrede po ključu v zmislu § 55 občinskega reda.

Obč. svetnik Višnikar se izjavlja proti volitvi po ključu.

Zupan dr. Tavčar stoji na stališču, da volitev po ključu v zmislu § 55 tu ni na mestu.

Dr. Ambrositschev predlog, da se odbor voli po ključu, ostane v manjšini s 17 glasovi.

Izvoljeni so bili: Trnkoczy, Bončar, Dimnik, Milohnoja, Štembov, dr. Triller, Višnikar, Reisner, Kavčič Edmund, Pavlin Fran, Kollman Robert, Kolk Josip, Mejač Josip, Šarabon Andrej, Veljavrh Ivan, Vidmar Josip, Vrhovnik Ivan, Lilleg, Štrukelj, Ložar.

kuratorij mestnega deklishega liceja

so bili izvoljeni: dr. Tavčar (predsednik), dr. Pipenbacher, Dimnik, Reisner, Milohnoja, Hudovernik, Mally, Franja dr. Tavčarjeva, Marija dr. Kokaheva.

V glavni

odbor za obdelovanje močvirja

za ostalo poslovno dobo se pošljeta svetnika Likozar in Štembov.

Nato pride v razpravo samostalni predlog obč. svetnika Franchettija glede na železniški prehod čez Bleiweisovo cesto.

Graf Khuen Hedervary.

Obč. svetnik Franchetti: Pri čuvajnici na Bleiweisovi cesti je velik promet. Predlaga, da se store primerni koraki, naj razširi ravnateljstvo južne železnice omenjeni prehod. — Soglasno sprejeto.

Nujni predlogi.

Obč. svetnik Dimnik poroča o reduciranju petrazredne nemške deške šole na dvorazredno, ki ga je deželni šolski svet odklonil. Predlaga, da se proti temu odloku ne vložijo rekurzi, ki bi bil brezuspešen. Sprejeto.

Obč. svetnik Novak stavi nujen predlog o razdelitvi nekega travnika, ki naj bi se dal potem v najem, da ga obdelajo v njive. Nujnost se odkloni.

Obč. svetnik Novak nujno predlaga, da podpira župan prošnjo tobačnega delavstva za premestitev v 2. plačilni razred. Zupan to obljubi, nakar odpade glasovanje. To je dalo dr. Zajcu povod za neko opazko, nakar ga župan dr. Tavčar strogo zavrne: »Gospod doktor, to ni vedenje akademično izobraženega človeka!« Obč. svetnik dr. Pipenbacher: »Noben prost človek se ne vede tako!« Obč. svetnik Likozar nujno predlaga, da se napravi v Gruberjevem kanalu stopnice ob obrežju, da se v slučaju potrebe pride iz kanala. Sprejeto soglasno.

Vprašanja na župana.

Obč. svetnik Marinko stavi na župana vprašanje glede na jame pri tovarni za klej, ki širijo grozen smrad. Jame niso zadostno zavarovane. Jame naj se pokrijejo in zavarujejo. Stavi na župana tozadevno vprašanje.

Zupan pravi, da bo dal vse potrebno ukreiniti.

Obč. svetnik Jeglič stavi na župana vprašanje glede na nevarnost šentpeterskega mostu in na slabo stanje Ravnikove ulice.

Zupan pravi, da stori vse potrebno.

Obč. svetnik Novak stavi vprašanje glede na jarek ob Zeleni poti.

Obč. svetnik dr. Zajc vpraša župana, ali hoče odpraviti nedostatkosti pri poročilih poročevalcev.

Zupan odgovarja, da se lahko kaj sprejeda.

Konec seje ob pol 9. uri zvečer.

Ljubljana in Kranjsko.

— Za ljubljansko policijo, ki jo hoče podržaviti, zahteva vlada 130.000 kron občinskega prispevka na leto. Kaj to pomeni, se spozna, če se primerja ta svota z zneski, ki jih plačujejo druga mesta za državno policijo. O tem je poročal župan na občinski seji: Praga plačuje 100.000 K na leto in je bila policija podzavljena že leta 1850, ali 1853. Toda leta 1907. je bilo policijsko okrožje razširjeno tudi na Holešovice, Buben in Liben, od katerih vsaka občina šteje več prebivalcev kakor Ljubljana. Kljub temu pa je država za to zahtevala samoprisevek 25.000 K in to l. 1907. — Krakov ima tudi že dolgo podzavljeno policijo. Od pričetka je prispevalo mesto 35% k faktičnim letnim stroškom za policijo. V zadnjem času pa se je ta prispevek znižal celo na 25%. Če je državna uprava tako milostljiva proti Krakovu, gotovo ne sme odlikovati Ljubljane s svojo posebno milostjo, da bi morala ta nositi tolika bremena. — Zader je z ozirom na podzavljanje policije posebno zanimiv. Odvzela se je mestu policija leta 1910., in vlada se je tam zadovoljila z doneskom 1 K 32 v od glave. — Če izračunamo prispevek Ljubljane odpade na vsakega prebivalca 4 krome. — Černovice so izgubile svojo policijo leta 1910, ali 1909., ter plačuje mesto za podzavljanje policije 60 tisoč kron, toda z dostavkom, da se ta znesek tekom 20 let ne sme povšati. Če primerjamo mesto Černovice z Ljubljano, je ta znesek zelo majhen. — Pulj ne prispeva k državni policiji ničesar. Država sama je prevzela policijo popolnoma brezplačno, samo proti koncesiji, da je deželni zbor sklenil zakon, s katerim se izpremeni občinski statut in občinski volilni red. Zato se je vlada zadovoljila, prevzeti policijo popolnoma brezplačno. — Ljubljana ima 40.000 prebivalcev, pa naj bi plačevala 130.000 K! Kakor da nima ljubljansko prebivalstvo prav nobenih drugih potreb.

— O voditelji otroškega vrta pri sv. Florijanu smo dobili od prizadetih starišev že ponovno pritožbo. Njeno ravnanje z malimi otroci ne izpričuje blagostnosti. Če otrokaj le malo zamudi šolsko uro, ga zapre, časih celo v posebno sobo. Šolskemu nadzorstvu bi priporočali, da se pobriga nekoliko tudi za to največje mladino. Tudi sicer so razmere v otroškem vrtcu potrebne temeljite remedure. Otroci morajo plačevati letos za obed po 10 vinarjev. Mnogo res ni, ampak za reveža je tudi to preveč. In gorje otroku ki ni prinesel denarja. Taveč, ko ga je zapodila Tomanova s listkom domov, da se je deček bal drugi dan v šolo. Skrajni čas je, da mesto poskrbi za nov otroški vrtec na Prulah, na zračnem prostoru, da bomo imeli pod ljubeznivim varstvom.

Za besedo se je oglasil tudi trgovinski minister dr. **Rössler**, ki je skakal okolo kartelov kakor mačka okrog vrele kaše in jih nazadnje označil za pomoč šibko razvite avstrijske industrije. S prvo predlagano resolucijo je vlada zadovoljna in bo poročala zbornici o predpogojih za državno monopoliziranje železa, sladkorja, jajc, petroleja, špirta, premoga itd. Druge resolucije, ki terja administrativne ukrepe zoper kartelno oduševstvo, pa vlada ne more izvesti. Izjemne odredbe, ki jih je izdala zoper petrolejske čistilnice v Dziediczu in Limanowu, so veljale nelojalni tuji konkurenci, ki je tlačila cene tako globoko, da sama ni mogla izhajati. Pri petrolejskem kartelu vlada ni sodelovala, le gledala je, da je dosegla zmerno ceno 35 K. Glede na špiritno vprašanje izjavlja minister, da vlada sedaj ne more pritrrditi koncesijski dolžnosti čistilnic, pač pa je gotovo, da mora biti koncesijska dolžnost

no razšli. Narodnjakov, ki so ves teden napovedali boj organizir. zidarjem in pogodbi, ni bilo zraven. Jezili so se pač, da je tudi to gibanje izvršilo brez njih in da se je končalo tako lepo brez stavke in s takim velikim uspehom.

PRIHOD NOVE POSADKE .

Trst, 6. marca. Nocoj ob četrta na 7. sta se pripeljala na južni kolodvor dva bataliona budimpeštanskega pešpolka št. 32. z godbo, ki jih je spremljala od kolodvora v vojašnico. V ulici della Gluza je bilo slišati par posameznih aplavzov iz oken. Velika množica radovednežev, ki je popolnoma onemogočila promet od postaje pa do vojašnice, je samo za kordonom redarjev mirno gledala.

DUNAJSKI CESTNI ŽELEZNIČARJI ZA KOALICIJSKO SVOBODO.

Dunaj, 7. marca. Za danes je sklican protestni shod cestnih železničarjev proti odloku direktorja, ki prepoveduje uslužbencem — pristop k drž. zvezi in čitanje nje glasila.

KRŠČANSKO-SOCIALNO MOČVIRJE.

Dunaj, 7. marca. Krščansko socialni občinski in mestni svetnik Möser je odložil vse mandate iz strahu pred sodno razpravo, v kateri je nameraval njegov krščansko socialni tovariš dokazati, da je jemal mastne provizije od občinskih naročil.

Dunaj, 7. marca. Zoper krščansko socialnega občinskega svetnika Stroha je uvedena kazenska preiskava zaradi protinarnih zločinov nad vajenci.

OGRSKA RESOLUCIJA.

Dunaj, 7. marca. Besedilo resolucije, dogovorjene med Khuenom in Košutovci, je sledeče: Poslanska zbornica izjavlja, da moštvo prvega rezervnega letnika ne gre pridržati in ne vpoklicati zadnjih treh letnikov nadomestne rezerve:

1. Če drž. zbor odkloni rekrutni kontingent
2. Če je drž. zboru nemogoče sklepati o rekrutnem kontingentu
3. Če predloga ni bila vložena.

SPLOŠNA RUDARSKA STAVKA NA ANGLEŠKEM.

Velikanske posledice.

London, 7. marca. Sodijo, da koncem tedna razen rudarjev še milijon delavcev ne bo delalo. V Londonu so vlaki nevarno prenapolnjeni, ker se je promet silno omejil.

Naval na premog.

London, 7. marca. V Roykotu so bil resni nemiri, ženske, moške in otroci so se navalili na premogovne zaloge, zmogli so čuvaja in odnesli velike množine premoga, še preden je dospela policija.

Vestil o pogajanjih.

London, 7. marca. Včeraj so dospeli delodajalci tu sem. Podjetnike iz južnega Walesa. ki zvezemajo nad podjetniškimi trmami prvo mesto, je vlada brzojavno pozvala v London. Obenem je poklicala tudi voditelje stavkajočih rudarjev na posvetovanje. Včeraj so izplačale organizacije rudarjem prve podpore.

Skupna seja.

London, 7. marca. Včeraj popoldne sta se sešla na skupno sejo odbor podjetnikov in izvrševalni odbor delavske zveze.

Vlada poseže vmes?

London, 7. marca. Listi sodijo, da vlada vendarle predloži še danes v parlamentu predlog o uvedbi minimalne plače; po prvem branju predloge se bodo morali delavci in delodajalci zediti o posamičnih predlogih.

Samozavestno razpoloženje med stavkajočimi.

London, 7. marca. Izvrševalni odbor rudarske zveze se je posvetoval o položaju po različnih okrožjih. Vpliven odbornik se je izrazil, da je razpoloženje med rudarji prav tako bojovito kakor popreje.

ODMEVI ANGLEŠKE RUDARSKE STAVKE.

Gibanje med avstrijskimi rudarji.

Budimpešta, 7. marca. „Pester Lloyd“ poroča z Dunaja: Boje se, da se razširi mezdno gibanje v mosteškem rudarskem okrožju na osteravski revir. V ministristvu za javna dela je bil razgovor z zastopniki ostravskih rudniških lastnikov, a so se ti soglasno izjavili proti slehernemu povišanju.

Sumljivo vedenje žolte organizacije.

Essen ob Ruhr, 6. marca. Od podjetnikov podpirana nacionalistična organizacija za poreske rudnike svari na sumljiv način svoje člane pred stavko. češ da bi bila stavka nemških rudarjev dobrodošla samo angleški industriji in pa agitatoričnim namenom socialne demokracije.

Posledice na Francoskem.

Pariz, 7. marca. Vpliv angleške rudarske stavke se že čuti, v Cherbourg je poskočila cena premoga za pet frankov pri toni. Ako traja stavka še dolgo, bodo cene še bolj poskočile. Zlasti pa navdaja meščansko družbo z bojaznijo gibanje francoskih rudarjev.

PROPORČNA VOLILNA PRAVICA NA BOLGARSKEM.

Sofija, 7. marca. Sboranje je sprejelo zakonski načrt o proporcionalnem zastopstvu.

ITALIJSKO-TURŠKA VOJNA.

Skupen korak velevladi v Rimu?

London, 7. marca. Angleški kabinet je sprožil misel, da bi vse nevtalne velevladi storile v Rimu s skupnim korak, ki naj bi odvrnil italijansko.

vlado od pomorske akcije proti Dardanelam. Dvomijo, da bi vse velevladi soglašale s to iniciativo, ki je zelo podobna kršenju nevtralnosti Zaprte Dardanele.

Carigrad, 7. marca. Snoči je stopila odredba o zatvoritvi Dardanel ponoči prvič v veljavo. Turški poslaniki so dobili naročila, da obvesto o tem države.

VOJAŠKA REVOLTA NA KITAJSKEM.

Plenjenja.

Peking, 6. marca. V Pavtingfu so uporniki oplenili angleške in ameriške zaloge tobaka v vrednosti 10.000 funtov sterlingov, prav tako tudi japonske trgovine. V Povtingfu je odšel poseben vlak, da pripelje Japonce in Francoze v Peking. V Šanhajkvau ščitijo Japonci tuje. Več tolpa je odšlo proti Peking, da bi tamkaj plenile, a so jih prijelj in usmrtili. Ob Jangtzu je oplenilo 2000 upornikov mesto Kiukiang.

UMORJEN MISIJONAR.

Peking, 7. marca. Na potovanju, ki ga je priredil angleški škof za severno Kitajsko, dr. Scott, v družbi z misijonarjema Dayem in Hughesom po svoji škofiji, je prišlo 4. t. m. do spora z uporniki, ki so hotli zapleniti voz in živali. Uporniki so misijonarja Daya ubili, njegovima tovarišema se ni zgodilo nič.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in salaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Hotel Tratnik

„Zlata kaplja“

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 27
v bližini kolodvora.

Lepe zračne sobe. — Priznana fina kuhinja. — Izborne pijače. — Nizke cene.

Leplj gostilniški prostori in povsem na novo urejeni velik senčnat vrt. ::

J. BONČAR

valjni mlin v Domžalah.

Zaloga v Ljubljani:

Poljanska cesta 19.

Zastopstvo in zaloga

v Gorici.

Kavarna „Central“.

Danes in vsak dan

koncert

dunajskega dam. elitnega orkestra.

Z velespoštovanjem

Štefan Miholič, kavarnar.

M. Zor, Ljubljana, Sv. Petra c. 38.

oblastveno kooesijoniran pokončevalec podgan, miši in mrčes.

Priznalno pismo:

Podpisani potrdim, da je gospod Miroslav Zor izvršil v moji hiši št. 37 in pripadajočem gospodarskem posloppju pokončanje miši in podgan, in sicer potom nastavljenja strupenih pastilj. — Tekom osmih dni in še preje ni bilo čutiti nobene živali več. Z uspehom sem zelo zadovoljen ter priporočam gosp. M. Zora v navedeni lastnosti.

Glince, 20. dec. 1911.

Josip Tribuč.

Bioglobin

zdravniško priporočeno

dijetetično sredstvo.

Kri tvoreča pijača izvrstnega okusa.

Odlično jačilno in krepično sredstvo za mlade in stare.

V steklenicah po 3 K 50 vin. in 2 K v vsaki lekarni.

Konfekcijska trgovina

Maček & Komp.

Založniki c. kr. priv. južne žel.

Ljubljana, Franca Jožefa cesta šte. 3.

priporoča veliko izbiro spomladanskih novosti za gospode in dečke.

Strogo reelna postrežba.

Najnižje cene.

Ali ste že pridobili našemu listu kakega novega naročnika?

Splošna delavska zveza „VZAJEMNOST“

za Kranjsko

vabi na

III. redni letni

in objednem

ustanovni občni zbor,

ki se vrši

v nedeljo, dne 24. sušca 1912, ob pol 10. uri dopoldne 2. salonu gostilne „International“ v Ljubljani, Resljeva c. 2 v

Dnevni red:

1. Volitev komisije za pregledovanje mandatov.
2. Poročila: a) načelnika, b) blagajnika, c) tajnika, d) nadzorstva.
3. Volitev zveznega načelstva in kontrolne komisije.
4. Sklepanje o pripravljenih predlogih.
5. Raznoterosti.

Glas in sedež na občnem zboru imajo v §§ 21 do 25 določene osebe.

Imena in naslove izvoljenih delegatov je vpsolati zveznemu načelstvu najkasneje do 16. marca, do istega roka je tudi vpsolati načelstvu vse samostojne predloge, ker bi sicer ne prišli na zveznemu zboru v razpravo.

Ljubljana, 22. februarja 1912.

Za zvezino načelstvo:

Jos. Petrič,
t. č. tajnik.

Dr. Jos. A. Tomšič,
t. č. predsednik.

Mestna hranilnica LJUBLJANSKA

v Ljubljani, Prešernova ulica 3.

Največja slovenska hranilnica.

Prometa koncem leta 1911: 614.5 milijonov kron.

Stanje hranilnih vlog : 42 milijonov kron :

: Rezervni zaklad : 1 milijon 300.000 kron

Sprejema vloge vsak delavnik. Sprejema tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov. Obrestuje po

brez odbitka. Za vloge jamči rezervni zaklad hranilnice in mestna občina Ljubljanska z vsem svojim premoženjem in z vso davčno močjo. Poslovanje nadzoruje c. kr. deželna vlada. Izključena je vsaka špekulacija in izguba vloženega denarja. Posoja na zemljišča in poslopja proti 5% obrestim in najmanj 1/2% amortizacije. Za varčevanje ima vpeljane domače hranilnike. Posoja tudi na menice in vrednostne papirje.